Zekât hesabı

Uğur Bey: “Birden fazla evi olan birisi evinin birden fazlasının zekâtını ödeyecek midir? Eğer dairelerinden kira alıyorsa zekât hesabını nasıl yapacaktır? Yine kirada dükkânı olan zekât hesabını nasıl yapacaktır? Birden fazla arabası olan birisi arabalarından birden fazlasının zekâtını ödeyecek midir? Lüks araba zekâta dâhil midir? Ev ve araba zekâta hangi hallerde dâhil olur?”

Daireler, dükkânlar, binalar, araziler ve arabalar, ticaret için olmadıkça, birden fazla da olsalar, ihtiyaç fazlası da olsalar zekâta tabi değildirler. Çünkü gerçek değer itibariyle artıcı değildirler.
Artıcı olmamaktan maksat, eriyen para karşısında değerinin yükselmesi değil; ayniyet olarak artmaması demektir. Yani bu günkü beş daire, beş sene sonra da beş dairedir. Bu günkü bir lüks araba, on sene sonra da yıpranmış bir arabadır. Yani bu mallar hayvan gibi, ürün gibi, ticaret malı gibi, gelir gibi, kazanç gibi kendi kendisini doğurgan değildirler.

Daire, dükkân, bina, arazi, araba, vs. gibi mallar ile kira, taşımacılık, taksicilik, teknik servis, vs. gibi muhtelif yollarla, herhangi bir şekilde para kazanılıyor ise, yani bu mallar herhangi bir şekilde para teknesi ise, bu mallara değil; kazanılan “paraya,” elde edilen “gelire” zekât düşer. Yani artıcı özelliğe sahip gelirinin dışında, duran ve durağan mala zekât düşmez.

Bu mallara tek bir durumda zekât düşer: Bizzat kendilerinin “ticareti” yapılıyor ise, yani bizâtihi ticârete konu iseler, bu durumda bu mallara ayniyet olarak zekât düşer. Meselâ dâire, dükkân, ev, binâ, arazi alım satımı yapan bir emlâkçı veya araba alım satımı yapan bir galerici, bu malların ticâretini yaptığından, tıpkı bir bakkal dükkânı işleten adam gibi, yıldan yıla elinde bulundurduğu mallarının envanterini çıkarıp dökümünü yaparak toplam ayniyet ve mülkiyet değeri üzerinden zekâtını vermekle yükümlüdür. Ancak, günümüzde genelde yaygın şekliyle olduğu gibi, mülkiyetine sahip olmayıp da, sadece komisyonculuğunu yapıyor ise, bu defa yalnızca elde ettiği gelire—aslî harcamaları dışında nisap miktarını bulması halinde-zekât düşer.

Netice itibariyle, kira, iş, nakliyecilik, maaş, hamallık, vs. her türlü “gelirler” zekâta tâbidir. Kazanılan her türlü gelirlerin, aslî ihtiyaçlar için yapılan harcamalar çıktığında yıllık olarak nisap miktarını bulması hâlinde, yıl sonunda kırkta bir oranında zekâtının verilmesi farzdır. Bunu aylara bölüp, aydan aya vermek de makbule geçer.